

พฤติกรรมการสอนของครูกับการเรียนรู้ของผู้เรียน*

TEACHING BEHAVIORS OF TEACHERS AND LEARNING OF STUDENTS

จินดา ลาโพธิ์

Jinda Lapho

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Sakon NaKhon Rajabhat University, Thailand

E-mail: jindadajin@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีความมุ่งหมายที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครูที่มีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน แม้จะได้ดำเนินการกันมาอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน และมีรูปแบบที่หลากหลายต่อเนื่องกันมาหลายทศวรรษแล้วก็ตาม แต่ผลสัมฤทธิ์ก็ยังไม่สามารถตอบโจทย์ของสังคมที่ต้องการผลผลิตที่เป็นทั้งคนดี และคนเก่งได้ ครูหรือผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาพฤติกรรมการสอนของตนอยู่เสมอ การที่ผู้สอนสามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ ย่อมง่ายแก่การปลูกฝังทั้งด้านองค์ความรู้ ความสามารถในเนื้อหาสาระวิชา และคุณธรรม จริยธรรม ดังนั้นครูหรือผู้สอนจึงต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง เพราะคุณสมบัติดังกล่าวจะสะท้อนออกมาในพฤติกรรมการสอนของครู ตลอดจนในทุกอิริยาบถของการปฏิบัติตัวของครูด้วย พฤติกรรมการสอนของครูที่บ่งบอกถึงความเป็นผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูสามารถพิจารณาได้จากประเด็นหลัก ๆ 3 ประเด็น ได้แก่ บุคลิกภาพของครู ความรอบรู้ในศาสตร์ที่สอน และพฤติกรรมการสอน

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่นักการศึกษาและนักวิชาการได้นำเสนอไว้ จะเป็นแนวทางในการนำมาปรับใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมการสอนเพื่อให้ครูมีศักยภาพของความเป็นผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูอันจะยังผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความทันสมัยเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ได้นอกจากนั้น การนำเอาแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานผสมผสานกับแนวคิดกลวิธีซินเนคติกส์ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี และเป็นคนเก่งได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ผู้เขียนได้ศึกษาและนำไปทดลองแล้วพบว่าผลสัมฤทธิ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างน่าพึงพอใจ

คำสำคัญ: พฤติกรรมการสอนของครู, จิตวิญญาณความเป็นครู, การเรียนรู้ของผู้เรียน

* Received 15 January 2020; Revised 10 February 2020; Accepted 4 April 2020

Abstract

This article aimed to reflect the importance of the teaching behaviors of teachers towards the learning of students. Even though the teaching and learning management had been implemented systematically with various methods and approaches for many decades, the students' learning achievements were still unable to meet the needs of society desiring for the outcomes to be good and talented. Therefore, the teachers had to constantly improve their teachings. If the teachers could build faith for the students, naturally it was easy to cultivate them both knowledge ability in the subject matter and morality. Thus, the teachers must have spirituality of being teachers. Because the spirituality of teachers was reflected in the teaching behaviors of them as well as in every manner of their performances. Spiritual teaching behaviors of teachers could be considered from 3 main points: personality of teachers, knowledge and teaching behaviors.

Conceptual education, the theory of teaching behavior proposed by educators and scholars would be a guide to the development of teaching behaviors so that the teachers who had the potential of being spiritual could be successful in the teaching and learning management modernized according to the world disruption in the 21st century. In addition, the use of Brain-based learning concepts combined with the Syntectics Strategy was another way to develop the learners to be good and talented as well. In this regard, the author had studied and led to the experiment and found that the achievement in teaching and learning activities achieved the satisfactory objectives.

Keywords: Teaching Behaviors of Teachers, The Spirituality of Teachers, Learning Of Students

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ แม้จะได้ดำเนินการกันมาอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน และมีรูปแบบที่หลากหลายกันมาหลายทศวรรษแล้วก็ตาม แต่ผลสัมฤทธิ์ก็ยังไม่สามารถตอบโจทย์ของสังคมที่ต้องการผลผลิตที่เป็นทั้งคนดี และคนเก่ง ได้อย่างครบถ้วน และมีประสิทธิภาพตามความคาดหวังได้ ทั้งนี้เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงมีพัฒนาการไปอย่างไม่หยุดยั้ง ยิ่งในยุคสมัยของโลกศตวรรษที่ 21 (21st Century Competencies) อย่างใน

ปัจจุบัน ซึ่งก้าวล่วงมาถึง 20 ปีแล้ว จะเห็นได้ว่าความเจริญทางด้านเทคโนโลยีทำให้การสื่อสารและการประกอบธุรกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วมาก

นักการศึกษาและนักวิชาการมากมายทั้งในต่างประเทศและในประเทศต่างให้ความสำคัญ และพยายามศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อค้นหาและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ มาใช้ อาทิ ทิพาพร สุจारी ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้ยุทธศาสตร์การเสริมต่อการเรียนรู้ประสบการณ์การอ่านสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ (ทิพาพร สุจारी, 2553) ปริชมน กาลพัฒน์ ได้พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาแบบองค์รวม ด้วยการสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย (ปริชมน กาลพัฒน์, 2558) อติพันธ์ ประสิทธิ์ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (อติพันธ์ ประสิทธิ์, 2559) Ozden and Gultekin ได้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดสมองเป็นฐานด้วยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของผู้เรียนเกรด 5 ปีการศึกษา 2004 – 2005 (Ozden, M. & Gultekin, M. , 2008) และ Mayers ได้พัฒนารูปแบบการศึกษา การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ร่วมในการเรียนการสอนเป็นต้น (Mayer, Tim., 2015) รูปแบบการเรียนรู้เหล่านี้ล้วนมีเป้าหมายที่จะสร้างเสริมทั้งความรู้ความสามารถด้านเนื้อหาสาระวิชาและคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนด้วยกันทั้งนั้น แต่เนื่องจากเป็นการวิจัยที่จำกัดด้วยเวลาและสภาพการณ์ ฉะนั้นผู้นำไปใช้จึงต้องปรับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบททั้งในด้านของตัวผู้สอนเอง ผู้เรียนและสภาพแวดล้อมโดยรวมด้วย

พฤติกรรมการสอนของครูมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและปรับปรุงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางบริบทของสังคมนั้นๆ อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการฝึกฝน กล่อมเกลากับเฉพาะ “จิตวิญญาณความเป็นครู” ให้เกิดขึ้นในตัวผู้สอน เพราะครูหรือผู้สอนที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริงจะสะท้อนออกมาให้เห็นได้ในพฤติกรรมการสอนของผู้สอนแต่ละคน ซึ่งนักศึกษาหรือผู้เรียนย่อมสัมผัสได้โดยไม่ต้องมีใครบอก และย่อมจะยังผลให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ไปในทางบวกได้ด้วย ดังพระราชดำรัสสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารในโอกาสที่คณะครูอาวุโสเข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติและเงินช่วยเหลือ ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2558 ความว่า “...งานของครูนั้นนับว่าเป็นงานสร้างสรรคอย่างสูง เพราะการอบรมขัดเกลาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ ก็คือการสร้างคนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติในอนาคต ผู้ที่จะทำหน้าที่นี้ให้บรรลุผลสมบูรณ์ได้จะต้องมีความเป็นครูที่แท้คือจะต้องเมตตา

หวังดีต่อศิษย์และบุคคลทั่วไปโดยเสมอหน้า พร้อมทั้งทำงานและเสียสละความสุขส่วนตัวโดยไม่คิดถึงผลประโยชน์ตอบแทนอันใด...”

ความหมายของ “พฤติกรรมการสอนของครู”

พฤติกรรมการสอนของครูเป็นวลี ประกอบด้วยคำว่า พฤติกรรม การสอน ของ และครู คำที่ควรให้ความหมายเป็นพิเศษในที่นี้คือคำว่า พฤติกรรม และการสอน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมาย“พฤติกรรม” ว่า...การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึก ส่วนคำว่า “การสอน หรือสอน” หมายถึง ...บอกวิชาความรู้ให้ เช่น ครูสอนหนังสือนักเรียน, แสดงให้เข้าใจด้วยวิธีบอกหรือทำให้เห็นเป็นตัวอย่างเพื่อให้รู้ตัว” กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมการสอนของครู จึงหมายถึงการที่ครูได้กระทำหรือแสดงอาการบอกวิชาความรู้หรือทำให้เห็นเป็นตัวอย่างเกี่ยวกับเนื้อหาสาระเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

ดังได้กล่าวมาแล้วเป็นเบื้องต้นแล้วว่า พฤติกรรมการสอนของครูจะสัมฤทธิ์ผลในเชิงบวกได้ ครูหรือผู้สอนจะต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครูเป็นที่ตั้ง ดังที่ วลัณิกา ฉลากบาง ได้สรุปผลของการที่ครูมีจิตวิญญาณความเป็นครูว่าก่อให้เกิดผลดีต่อตัวครู 3 ประการ ได้แก่ 1) ช่วยพัฒนาหรือยกระดับความคิดและทักษะที่จำเป็นในการสอน 2) มีศีลธรรม คุณธรรม และมีความรับผิดชอบมากขึ้น และ 3) มีความยืดหยุ่นและเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงมากขึ้น (วลัณิกา ฉลากบาง, 2559)

พฤติกรรมการสอนของครูที่บ่งบอกถึงความเป็นผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูสามารถพิจารณาได้จากประเด็นหลัก ๆ 3 ประเด็นต่อไปนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพของครู ความรอบรู้ในศาสตร์ที่สอน และพฤติกรรมการสอน

1. บุคลิกภาพของครู บุคลิกภาพเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล มีทั้งในส่วนที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน ซึ่งจำแนกออกได้เป็น 2 ส่วน คือ บุคลิกภาพภายนอก เป็นบุคลิกภาพในส่วนที่เป็นรูปธรรม สามารถมองเห็นหรือสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ หู ตา จมูก ลิ้น และกาย เป็นบุคลิกที่สามารถพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ ได้แก่ รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย กิริยามารยาท การใช้เสียง การใช้สายตา และการใช้ถ้อยคำเป็นต้นส่วนบุคลิกภาพภายใน เป็นคุณลักษณะทางจิตใจที่เป็นนามธรรมสังเกตได้ยาก จำต้องหรือสัมผัสได้ยาก ต้องอาศัยเวลาหรือความใกล้ชิดหรือความคุ้นเคยกันมาก่อนจึงจะบอกได้ว่า บุคคลนั้นมีบุคลิกภาพเป็นเช่นใด ได้แก่ ความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความฉลาด ความมีปฏิภาณไหวพริบ ความเป็นคนช่างคิด ความก้าวร้าว ความมีน้ำใจ ฯลฯ (จินดา ลาโพธิ์, 2560)

2. ความรอบรู้ในศาสตร์ที่สอน หมายถึงความรู้ความเข้าใจอย่างลุ่มลึกในเนื้อหาสาระที่จะนำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียน จนสามารถอธิบาย ขยายความ ยกตัวอย่าง หรือกระทำให้อีกเป็นตัวอย่าง มีความสามารถในการสรุปความได้อย่างชัดเจน และสามารถตอบคำถามของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ดังนั้นผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาค้นคว้าและพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ ๆ

3. พฤติกรรมการสอน หมายถึงการกระทำหรือการแสดงออกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และเข้าใจในองค์ความรู้ หรือเนื้อหาสาระ จนสามารถตอบโต้หรือแสดงออก และนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตหรือประกอบสัมมาชีวะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนในยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องรู้จักพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีทักษะแห่งการเรียนรู้ (Learning Skill) ด้วย วิจารย์ พานิช กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่า สาระวิชาที่มีความสำคัญแต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในยุคแห่งโลกไร้พรมแดน ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (Content หรือ Subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าของผู้เรียน โดยครูผู้สอนช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถประเมินและพัฒนาความสามารถของตนเองได้ (วิจารย์ พานิช, 2555)

จะเห็นได้ว่า แม้เราจะมีสื่อหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ มากมายในการสร้างเสริมสาระวิชาหรือองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ แต่ครูผู้สอนก็ยังคงมีความสำคัญอย่างมากในฐานะเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนและที่สำคัญยิ่งก็คือ การปลูกฝังพฤติกรรม ทักษะคิด การอบรมบ่มเพาะอุปนิสัยใจคอ การชี้ให้ดูและทำให้เห็นเป็นตัวอย่างในความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ ซึ่งสื่อหรือเครื่องมือเทคโนโลยีไม่ว่าจะทำได้

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่น่าสนใจ

มีนักการศึกษา และนักวิชาการได้นำเสนอแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนเอาไว้มากมาย ซึ่งล้วนแต่น่าสนใจที่ผู้สอนสามารถศึกษา ทำความเข้าใจ และนำมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้ สำหรับบทความนี้ผู้เขียนใคร่แนะนำเฉพาะแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานและแนวคิดกลวิธีชินเนคติกส์ เท่านั้น ทั้งนี้ด้วยผู้เขียนได้ทำวิจัยด้วยการนำเอาแนวคิดทั้งสองแนวคิดดังกล่าวมาผสมผสานเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนรายวิชาการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน (จินดา ลาโพธิ์, 2562) ผลของการนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนดังกล่าวมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูง

กว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสองประเด็น นอกจากนั้นความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนก็อยู่ในระดับมากที่สุดด้วย

แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Bases Learning) เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนอยู่ในสภาวะที่อารมณ์มีความผ่อนคลาย สนุกสนาน ตื่นเต้น ท้าทาย การใช้คำถามนำ การเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม (Jensen, Eric P., 2008) ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ด้วยตนเอง ท่ามกลางความรู้สึกที่เป็นกัลยาณมิตร (พรพิไล เลิศวิชา, 2552) ตลอดจนการให้ผู้เรียนได้ร่วมสรุปองค์ความรู้ การให้ผลย้อนกลับ (Feedback) เหล่านี้ล้วนเป็นการกระตุ้นการทำงานของสมอง ทำให้เกิดความกระตือรือร้นพร้อมที่จะเรียนรู้ ส่วนแนวคิดกลวิธีซินเนคติกส์ (Synectics Strategy) เป็นแนวคิดที่มุ่งเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์โดยตรง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในเชิงเปรียบเทียบ ไม่ว่าจะเป็นการเปรียบเทียบทางตรง หรือเปรียบเทียบโดยการสมมุติให้ตนเองเป็นสิ่งอื่น ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดคำใหม่ ๆ ขึ้นมาได้อย่างหลากหลาย (นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์, 2542) และสามารถเลือกคำมาใช้ในการเขียนได้ ส่งผลให้สามารถเขียนเรื่องได้ดีขึ้น การสร้างความคุ้นเคยในสิ่งที่แปลกใหม่ (Strange Familiar) และการสร้างความแปลกใหม่ในสิ่งที่คุ้นเคย (Familiar Strange) ด้วยวิธีการเทียบเคียง (ทศนา แคมมณี, 2558) และการอุปมาอุปไมยจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่แปลกใหม่ขึ้นได้ (ประยูร บุญใช้, 2549)

ผลจากการนำแนวคิดทั้งสองแนวคิดมาผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบทำให้ผู้เขียนได้กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6 ขั้นตอนได้แก่ ผ่อนคลายขยายสมอง ตรึงตรองทบทวน ชีวชนเปรียบเทียบ คมเฉียบผลงาน แบ่งปันความรู้ และมุ่งสู่การประเมิน (จินดา ลาโพธิ์, 2562) ซึ่งทุกขั้นจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร เพื่อปลูกฝังอุปนิสัยที่ดีงาม มีความรับผิดชอบ มีวินัย และมีความเอื้ออาทรต่อกัน จึงนับว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างเสริมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระวิชา คุณธรรมและจริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน ผู้เขียนใคร่แนะนำกระบวนการจัดกิจกรรมทั้ง 6 ขั้นดังกล่าวมาเสนอไว้ ณ ที่นี้พอสังเขป ดังนี้

ตารางที่ 1 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้น

ขั้นตอนของ กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
ขั้นที่ 1 ผู้สอนคลายขยาย สมองขั้นตอนนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อให้ ผู้เรียนมีอารมณ์ที่ แจ่มใส รู้สึกสนุกสนาน ตื่นเต้น และ ท้าทาย เพื่อกระตุ้นการ ทำงานของสมอง	ผู้สอนสามารถเลือกใช้ กิจกรรมหรือสื่อได้ตาม ความเหมาะสม อาทิ 1. ร้องเพลง 2.กิจกรรมเข้า จังหวะ 3. ทำสมาธิ 4. จัด สถานการณ์จำลองและ 5. เกมเป็นต้น	1. กระตุ้น ปลุกเร้า หรือสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิด ความตื่นตัวและร่วม กิจกรรมอย่างมี ความสุข 2. ร่วมทำกิจกรรม กับผู้เรียนอย่าง กัลยาณมิตร	1. จัดเตรียมความ พร้อมที่จะเรียนให้กับ ตนเอง 2. ร่วมสร้างบรรยากาศ ที่ผ่อนคลายด้วยความ กระตือรือร้น
ขั้นที่ 2 ตรีศตรอง ทบทวน ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวน ความรู้หรือ ประสบการณ์เดิมตาม ประเด็นหรือหัวข้อที่ เกี่ยวข้องกับเนื้อหา สาระที่จะเรียน	1. จัดให้ผู้เรียนได้เขียน หรือเล่าประสบการณ์เดิม ตามประเด็นหรือหัวข้อที่ เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่ จะเรียน 2. ให้ผู้เรียนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดย ผู้สอนช่วยเติมเต็ม 3. การจัดกิจกรรมใน ขั้นตอนนี้อาจจัดร่วมกัน ทั้งห้อง เป็นคู่หรือ แบ่งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ ประมาณ 4-6 คน ทั้งนี้ให้ อยู่ในดุลยพินิจของผู้สอน	1. ให้คำแนะนำใน การเขียนหรือเล่า ประสบการณ์เดิม ตามความเหมาะสม 2. ให้การเสริมแรง เพื่อให้ผู้เรียนมีความ มั่นใจในการเขียน หรือเล่าประสบการณ์ 3. ช่วยเติมเต็ม เนื้อหาสาระให้มี ความสมบูรณ์ 4. จัดแบ่งกลุ่มย่อย ตามความเหมาะสม กับเนื้อหาและเวลา 5. สังเกตการทำ กิจกรรมของผู้เรียน อย่างใกล้ชิด 6. ร่วมทำกิจกรรม กับผู้เรียนอย่าง กัลยาณมิตร	1. เขียนหรือเล่า ประสบการณ์เดิมด้วย ความตั้งใจและจริงใจ 2. ร่วมกิจกรรมด้วย ความกระตือรือร้น

ตารางที่ 1 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้น (ต่อ)

ขั้นตอนของ กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
ขั้นที่ 3 ชีชวน เปรียบเทียบ ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ ที่แปลก ใหม่ด้วยการ เปรียบเทียบ 3 แบบ	1. จัดให้ผู้เรียนได้ร่วม กิจกรรมการเปรียบเทียบ 3 แบบ ได้แก่ การ เปรียบเทียบทางตรง การ เปรียบเทียบโดยการ สมมุติตัวเองเป็นสิ่งที่อื่น และการเปรียบเทียบคำคู่ ขัดแย้ง ทั้งนี้ต้องใสอด คล้องกับสาระของเรื่อง (Theme) ที่กำหนดไว้ใน แต่ละแผน 2.การจัดกิจกรรมใน ขั้นตอนนี้อาจจัดรวมกัน ทั้งห้อง หรือแบ่งเป็นกลุ่ม ย่อย กลุ่มละประมาณ 4 - 6 คน ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลย พินิจของ ผู้สอนโดยการสมมุติ ตัวเองเป็นสิ่งที่อื่น และการ เปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง ทั้งนี้ต้องให้สอดคล้องกับ สาระของเรื่อง (Theme) ที่กำหนดไว้ใน แต่ละแผน	1. จัดให้ผู้เรียนได้ ร่วมกิจกรรมการ เปรียบเทียบด้วย บรรยากาศที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ 2. ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียนใน การเปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดความคิดที่ หลากหลาย พร้อม กับกระตุ้นให้การ เปรียบเทียบทั้ง 3 แบบนี้ได้อยู่ในรอบ หรือสอดคล้องกับ สาระของเรื่อง (Theme) ที่กำหนด ไว้ในแต่ละแผน 3. ให้การเสริมแรง ด้วยความเป็น กัลยาณมิตร	1. ร่วมกิจกรรมการ เปรียบเทียบทั้ง 3 แบบ ด้วยความตั้งใจ จริงใจ และกระตือรือร้น

ตารางที่ 1 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้น (ต่อ)

ขั้นตอนของ กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
ขั้นที่ 4 คมเฉียบผลงาน ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รังสรรค์ ผลงานอย่างมี ประสิทธิภาพ	1. จัดให้ผู้เรียนได้ สร้างสรรค์ผลงานด้วยการ เขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วย การนำเอาความคิดที่เกิด จากการร่วมกิจกรรมการ เปรียบเทียบ 3 แบบในชั้น ที่ 3 มาเป็นแนวทาง 2. จัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ฝึกฝน จนได้ชิ้นงานที่น่า พอใจ 3. การจัดกิจกรรมในขั้นนี้ อาจจัดให้ทำเป็นคู่ เป็น กลุ่ม หรือ รายบุคคล ขึ้นอยู่กับความ เหมาะสม	1. จัดบรรยากาศและ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อ การรังสรรค์ผลงาน 2. ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียน อย่างกัลยาณมิตร และอย่างทั่วถึง 3. จัดให้ผู้เรียนได้ รังสรรค์ผลงาน เป็น รายบุคคล รายกลุ่ม หรือเป็นคู่ ตามความ เหมาะสม	1. เตรียมตัวเองให้ พร้อมที่จะรังสรรค์งาน ด้วยความกระตือรือร้น 2. ตรวจสอบผลงาน ด้วยความรอบคอบเพื่อ เตรียมสำหรับการ นำเสนอที่มี ประสิทธิภาพ 3. ให้ความช่วยเหลือ แนะนำเพื่อนที่ยัง สร้างสรรค์ชิ้นงานไม่ได้
ขั้นที่ 5 แบ่งปันความรู้ ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ นำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนความรู้และ วิพากษ์ผลงาน	1. จัดให้ผู้เรียนได้นำเสนอ ผลงานด้วยวิธีการที่ หลากหลาย ทั้งนี้ตาม ความเหมาะสมกับ ลักษณะของชิ้นงาน 2. จัดให้ผู้เรียนได้ร่วม วิพากษ์ผลงานเพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกัน และกัน 3. จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมสรุป องค์ความรู้ที่ได้รับ	1. จัดบรรยากาศที่ เอื้อต่อการนำเสนอ ผลงาน 2. อำนวยความสะดวก ในการ นำเสนอผลงาน เช่น เตรียมห้อง หรือ อุปกรณ์สำหรับการ นำเสนอให้พร้อม 3. ร่วมวิพากษ์ผลงาน ด้วยความเป็น กัลยาณมิตร	1. นำเสนอผลงานด้วย ความกระตือรือร้น 2. เลือกวิธีการนำเสนอ ผลงานที่ถนัดที่สุดเพื่อ ผลสัมฤทธิ์ที่มี ประสิทธิภาพ 3. ร่วมวิพากษ์ผลงาน ด้วยความเป็น กัลยาณมิตรและมีความ เป็นนักประชาธิปไตยที่ดี

ตารางที่ 1 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ชั้น (ต่อ)

ขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
ขั้นที่ 6 มุ่งสู่การประเมิน ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประเมินผลงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่เรียน	1. ตรวจสอบประเมินผลงานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ ประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อน และ ประเมินโดยผู้สอน	1. จัดทำเกณฑ์ในการตรวจสอบประเมินผลงาน 2. จัดทำแบบบันทึกความรู้และความคิดเห็นของผู้เรียน 3. จัดทำแบบบันทึกผลการประเมิน	1. ยอมรับผลการประเมินอย่างนักประชาธิปไตยที่ดี 2. แก้ไขและปรับปรุงผลงานด้วยความเต็มใจ 3. บันทึกความรู้

สรุป

พฤติกรรมการสอนของครู เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเสริมให้การเรียนรู้ของผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามความคาดหวังของสังคม ที่ต้องการให้ได้ทั้งความเป็นคนดี และความเป็นคนเก่ง ครูหรือผู้สอนที่จะเรียกได้ว่า เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนที่ดีได้จะต้องสั่งสมและบ่มเพาะ “จิตวิญญาณความเป็นครู” พร้อม ๆ กับการสั่งสมความรู้ ความสามารถในการเนื้อหาสาระวิชาให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง เพื่อจะได้ถ่ายทอดวิชาความรู้และปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำเอาแนวทางการเรียนรู้โดยใช้สมองผสมผสานกับแนวคิดกลวิธีชินเนคติคส์ เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาและสร้างเสริมผู้เรียนให้เป็นคนดีและคนเก่งได้ ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าและนำไปทดลองใช้จนได้ผลเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งแล้ว และได้ขอเสนอแนะว่าเนื่องจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำเสนอไว้ในบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยที่ใช้กลุ่มทดลองเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ฉะนั้นครูอาจารย์ที่จะนำไปใช้ควรได้ปรับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทในสังคมนั้น ๆ ด้วย โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอน และบทบาทของผู้เรียน ซึ่งควรปรับให้เหมาะสมกับช่วงวัย ระดับชั้น และเนื้อหาสาระวิชาของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- จินดา ลาโพธิ์. (2560). *วาทกรรมสำหรับครู*. สกลนคร: โรงพิมพ์สกลนครการพิมพ์.
- จินดา ลาโพธิ์. (2562). การพัฒนารูปแบบการสอนรายวิชาการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูภาษาไทยตามแนวทางการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานผสมผสานกลวิธีชินเนคติคส์

- สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย. ใน *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทิพาพร สุจารี. (2553). การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ยุทธศาสตร์การเสริมต่อการเรียนรู้ประสบการณ์การอ่านสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*: ว. มรรม, 4(3). 67-77.
- ทิตนา แหมมณี. (2558). *ศาสตร์การสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลจิตต์ เขาวีร์ติพงศ์. (2542). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติสำหรับครูวิชาชีพ. ใน *ดุชนิพนธ์ครุศาสตร์ดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยูร บุญใช้. (2549). *เอกสารประกอบการสอนวิชา การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิด 1025305*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปริชมน กาลพัฒน์. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับเด็กปฐมวัย. ใน *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรพิไล เลิศวิชา. (2552). *การสอนภาษาไทยตามแนวคิด Brain Based Learning*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วัลนิกา ฉลากบาง. (2559). จิตวิญญาณความเป็นครู: คุณลักษณะสำคัญของครूमืออาชีพ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(2), 123-128.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์.
- อดิพันธุ์ ประสิทธิ์. (2559). การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ใน *ดุชนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Jensen, Eric P. (2008). *Brain-based Learning: the new paradigm of teaching 2nd ed.* California: Corwin Press.
- Mayer, Tim. (2015). One Simple Word: From Creative Writing to Creative Writing Studies. *College English*, 71(3), 217-228.

Ozden, M. & Gultekin, M. . (2008). The Effects of Brain-based Learning on Academic Achievement and Retention of Knowledge in Science Course. *Electronic Journal of Science Education*, 12(1), 1-17.